

дискусії, вільне викладення матеріалу, наявність групових завдань, що вимагають колективних зусиль. Інтерактивні методи включають метод проблемного викладу, презентації, дискусії, кейс-стаді, метод «мозкового штурму», роботу в групах, метод критичного мислення, анкетування, бліц-опитування, метод ділової (рольової) гри.

Серед перелічених методів на особливу увагу заслуговує метод «кейс-стаді», або «метод конкретних ситуацій» [4]. Його суть полягає в тому, що викладачі та студенти беруть участь у безпосередньому обговоренні конкретних ситуацій і завдань. Кейси, які зазвичай готуються письмово і складені на реальній фактичній базі, читаються й обговорюються студентами, викладач ставить запитання, фіксує відповіді, підтримує дискусію, не нав'язуючи свою думку. Будь-який кейс дає можливість викладачеві використовувати його на різних етапах навчального процесу: на стадії навчання, на стадії перевірки результатів навчання.

Під час практичних занять з ортопедичної стоматології, особливо в період підготовки до іспитів, ефективним є використання «міні-кейсів» із єдиним можливим рішенням (ситуаційних задач). У ході роботи над таким «міні-кейсом» студенти читають і аналізують запропоновану ситуацію; розмірковують над суттю проблеми, пропонують рішення. Цей метод сприяє розвитку вміння аналізувати ситуації й вибирати оптимальний варіант. Якщо протягом усього курсу вивчення дисципліни такий підхід застосовується багаторазово, у студента виробляється стійка навичка вирішення практичних завдань, зникає страх помилитися.

Підбиваючи підсумок, можна дійти висновку, що сучасна модель викладання ортопедичної стоматології під час практичних занять має поєднувати в собі й перевірени часом директивні методи, і новий інтерактивний підхід з елементами візуалізації й інформатизації, спрямований пробудження інтересу в студентів, залучення їх у освітній процес, що має сприяти вирішенню головного завдання – підготовки кваліфікованого, творчо мислячого лікаря-стоматолога.

Список використаної літератури

1. Дорубець А.Д., Ілик Р.Р., Лабунець В. А. Сучасні методики викладання ортопедичної стоматології студентам стоматологічного факультету. Інновації в стоматології. 2016. №2 (12). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/suchasni-metodiki-vikladannya-ortopedichnoyi-stomatologii-studentam-stomatologichnogo-fakultetu> (дата звернення 07.11.2021).
2. Дюдїна, І., Томілін, В., Перешивайлова, І., Погоріла, А. Удосконалення сучасних методів викладання на кафедрі ортопедичної стоматології ХНМУ. Експериментальна та клінічна стоматологія. 2019. Грудень. С. 38–42. URL: <https://doi.org/10.35339/ecd.2019.1-2.38-42> (дата звернення 07.11.2021).
3. Нурумбетова С. М. Інноваційні методики обучения ортопедической стоматологии. Наука и техника Казахстана. 2007. №3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnye-metodiki-obucheniya-ortopedi-cheskoy-stomatologii002E> (дата обращения: 07.11.2021).
4. Окисюк Ю. В., Атаманчук О. В., Рожко М. М. Досвід імітаційних методів викладання дитячої терапевтичної стоматології. Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. 2019. Т. 19 № 2: С. 202–206. DOI: 10.31718/2077-1096.19.2.202.
5. Янішен І. В., Дюдїна І. Л., Томілін В. Г., Перешивайлова І. О. Сучасні методи навчання студентів з дисципліни «Ортопедична стоматологія». Сучасні тенденції та перспективи розвитку стоматологічної освіти, науки та практики : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 15-16 травня 2020 р. Харків, 2020. С. 92–95.
6. Li Y., Ye H., Ye F., Liu Y., Lv L., Zhang P., Zhang X., Zhou Y. The current situation and future prospects of simulators in dental education. J Med Internet Res. 2021. Vol. 23, No. 4. e23635. DOI: 10.2196/23635.
7. Zitzmann N. U., Matthiesson L., Ohla H., Joda T. Digital undergraduate education in dentistry: a systematic review. Int J Environ Res Public Health. 2020. Vol. 17, No. 9. 3269. DOI: 10.3390/ijerph17093269.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ФАРМАКОЛОГІЇ СТУДЕНТАМ МІЖНАРОДНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Луценко Р.В., Сидоренко А.Г., Чечотіна С.Ю., Луценко О.А.

Майбутнім фахівцям багатьох галузей, зокрема й медичної, необхідно навчитися безпомилково відбирати, адаптувати й технологічно грамотно опрацьовувати інформацію відповідно до власних потреб і поставлених завдань для опанування освітніх компонент.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, здобувач вищої освіти.

Future specialists in many fields, including medicine, need to learn to accurately select, adapt and technologically process information in accordance with their own needs and objectives in mastering the educational components.

Key words: information and communication technologies, higher education seeker.

У сучасному суспільстві одним із основних знарядь праці стає комп'ютер як своєрідне ядро інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) [4]. Майбутнім фахівцям багатьох галузей, зокрема й медичної, передусім необхідно навчитися безпомилково відбирати, адаптувати й технологічно грамотно опрацьовувати інформацію відповідно до власних потреб і поставлених завдань для опанування освітніх компонент.

Широке впровадження ІКТ, на нашу думку, покращить знання здобувачів вищої освіти й дасть можливість підготуватись належним чином до складання «Крок 1. Загальна лікарська підготовка» і «Крок 2. Загальна лікарська підготовка» [1; 2].

Сучасні ІКТ охоплюють: інтернет-технології – технології розробки, створення й підтримки різних інформаційних ресурсів у комп'ютерній мережі «Інтернет», зокрема сайтів, блогів, форумів, чатів, електронних бібліотек і енциклопедій; мультимедійні програмні засоби – педагогічні програмні засоби загального призначення; офісне і спеціалізоване програмне забезпечення – програми для роботи з текстом, електронними таблицями, програми для обробки фото- і відеофайлів; електронні підручники й посібники – текстова і графічна інформація. Окремо слід виді-

лити різноманітні інтернет-платформи, за допомогою яких можна вільно організувати онлайн-викладання, відео-конференції, вебінар та ін. у режимі реального часу. До таких платформ належать Facebook Live, Instagram Live, WiziQ, Periscope, Skype, Zoom. Із нашої точки зору й ураховуючи думки інших авторів, найбільш пристосованими й простими в користуванні для проведення навчального процесу є платформи ZOOM і Google Classroom [3].

Вищевказане потребує створення такого навчального процесу у виші, результатом якого мають бути ІКТ-компетенції щодо конструювання й реалізації сучасних технологій дійового вирішення різноманітних завдань навчання здобувача вищої освіти за допомогою комп'ютера. За таких умов питання формування ІКТ у навчально-пізнавальній і продуктивній діяльності стають особливо актуальними. Це повною мірою стосується ЗВО медичного профілю.

Мета роботи – проаналізувати ІКТ, що застосовуються на кафедрі експериментальної та клінічної фармакології з клінічною імунологією та алергологією у викладанні студентам міжнародного факультету.

Передусім, слід зазначити той факт, що кафедра, поряд з іншими підрозділами Полтавського державного медичного університету, має безлімітний доступ до інтернету, що забезпечує викладачам і здобувачам вищої освіти можливість користування відкритими інформаційними ресурсами, наприклад, таким потужним електронним ресурсом як Wikipedia.

Майбутній лікар у своїй професійній діяльності має володіти не тільки сумою знань, а й умінням швидко знаходити необхідну інформацію в освітньому просторі, поряд із необхідною підтримкою чи консультацією колег. Тому під час практичних занять із фармакології ми всіляко заохочуємо здобувачів вищої освіти до оперативного пошуку відповіді на складне або нетрадиційне запитання в мережі «Інтернет», дозволяючи використовувати з цією метою планшетні комп'ютери, нетбуки чи мобільні телефони, які знаходяться в особистому користуванні здобувачів вищої освіти.

При викладанні фармакології студентам міжнародного факультету, особливо під час нокдауну, який спричинила пандемія Covid-19, викладачі у своїй роботі зі здобувачами вищої освіти міжнародного факультету постійно використовують електронну пошту. За допомогою неї вони отримують копії мультимедійних презентацій, відео-файлів, інформацію щодо студентських наукових конференцій, олімпіад тощо. Передусім цей напрям індивідуальної роботи знадобився під час пандемії Covid-19, а також стає в нагоді в разі відсутності студента на заняттях із поважної причини або змін у розкладі занять.

За допомогою всесвітньої мережі «Інтернет» викладач може надсилати своїм здобувачам вищої освіти інформацію з теми заняття, що недостатньо чи зовсім не відображена в підручнику, завдання з інформаційного пошуку, контролювати їх виконання, вносити корективи, ставити запитання тощо. Слід зазначити, що всі поради, зауваження й побажання, які викладач робить здобувачеві, можуть бути збережені й використовуватися далі. Досить часто така робота проводиться з обдарованими студентами міжнародного факультету, які мають високі показники поточного й підсумкового контролю знань і беруть активну участь у роботі студентської наукової групи.

Лекційний матеріал і переважна більшість практичних занять, які проводяться для здобувачів вищої освіти міжнародного факультету, мають мультимедійний супровід, причому презентації постійно оновлюються й надаються студентам у вільному доступі. Мультимедійні презентації лекцій мають значний обсяг (40-60 слайдів), кількість тексту в них лімітована, а матеріал представлено у вигляді схем і рисунків, як у авторському виконанні, так і запозичених з інтернет-ресурсів із відповідними посиланнями.

До ІКТ належить офісне і спеціалізоване програмне забезпечення, зокрема текстові редактори, програми для обробки фото- і відеофайлів. Прикладом використання цього виду ІКТ у викладанні фармакології студентам міжнародного факультету є створення електронних версій усіх семантичних планів, текстів лекцій, методичних вказівок і контрольних завдань для зазначеної форми навчання. Викладачами кафедри власноруч оброблено фото й оцифровано з результатами класичних навчальних експериментів із фармакології, які активно використовуються як альтернатива реальним експериментам на вищих хребетних тваринах.

Останніми роками набули значного поширення електронні підручники в світовому освітньому просторі, тому вони активно використовуються викладачами й студентами міжнародного факультету. Особливо вони цінні при вивченні такої динамічної навчальної дисципліни як фармакологія.

Електронні підручники становлять собою електронні книги й структуровані з посиланнями тексти, а також документи різних типів, починаючи від допоміжних файлів і закінчуючи web-сторінками, що містять навчальні матеріали. Умовно підручники можна класифікувати на три види: 1) відскановані паперові підручники; 2) традиційні підручники з гіпертекстовими посиланнями; 3) спеціально розроблені електронні підручники, з якими можна працювати за допомогою стандартних офісних програм чи спеціальних. Незалежно від типу, в електронному підручнику застосовують принцип квантування, тобто навчальний матеріал поділяють на розділи, які так само – на модульні кадри з текстовою складовою й візуалізацією. Кожен модуль складається з теоретичного блоку, контрольних запитань, вправ і тестів, контекстної довідки тощо. Між собою модулі пов'язані гіпертекстовими посиланнями, щоб студент за принципом розгалуження міг оперативно переходити від одного модуля до іншого.

Електронні підручники, завантажені до електронних книг, відтворюють і розповсюджують у файлах різних форматів, зокрема звичайного тексту (txt, doc або rtf), тексту з оформленням (html, xhtml або xml), відкритого формату (pdf, PostScript, FlipBook, OpenDocument, SGML, html-Help, та ін.), растрової графіки (tiff, jpeg, WinDjView) та у вигляді мультимедійних книг (swf, exe).

У своїй роботі зі студентами міжнародного факультету поряд із базовими друкованими підручниками ми широко використовуємо електронні підручники з фармакології: Lippincott's Illustrated Reviews: Pharmacology, 4th Edition; Lippincott's Illustrated Reviews: Pharmacology, 5th Edition; Netters Illustrated Pharmacology; Pharmacology: An Introduction, 6th Edition; Pharmacology for the Physical Therapist.

У сучасних умовах електронні підручники досить часто стають головним засобом на багатьох етапах навчального процесу. Вони можуть полегшити роботу викладача, перебравши на себе механічну рутинну роботу, вивільняючи багато часу для творчого пошуку змісту, методів, засобів роботи зі студентами міжнародного факультету, особливо англомовними. Електронний підручник, який містить не тільки текстову й графічну інформацію, а і звукові й відеофрагменти, дозволяє індивідуалізувати навчання й володіє інтерактивними властивостями, тобто він

здатний надавати необхідну інформацію за запитами студента й контролювати його знання. Особливо електронний підручник необхідний студентам міжнародного факультету, в яких він викликає посилену зацікавленість.

Таким чином, аналіз різних видів ІКТ показує, що практично всі вони можуть бути з успіхом застосовані для вивчення фармакології в медичному ЗВО. Їх пілотне використання в роботі зі студентами міжнародного факультету виявило велику кількість і різноманіття електронних інформаційних ресурсів, особливо англомовних.

Отже, роками накопичений досвід відповідає сучасним тенденціям вищої медичної освіти й заслуговує поширення на інші форми навчання, що стимулюватиме розвиток належного українського інформаційного забезпечення в галузі викладання фармакології.

Список використаної літератури

1. Луценко Р.В. Актуальність організації ефективної самостійної роботи студентів при вивченні фармакології / Р.В. Луценко, С.Ю. Чечотіна, Т.О. Дев'яткіна, Е.Г. Колот та ін. // Медична освіта. – 2019. – № 4(85). – С. 56–61.
2. Луценко Р.В. Аналіз результатів складання ліцензійного інтегрованого іспиту КРОК в Українській медичній стоматологічній академії студентами медичного факультету № 1 / Р.В. Луценко, М.М. Рябушко, А.Г. Сидоренко, С.Ю. Чечотіна та ін. // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2020. – Т. 20, вип. 4 (72). – С. 192–197.
3. Платова О.М. Дистанційне навчання при викладанні педіатричних дисциплін: виклики часу / О.М. Платова, Т.В. Стоєва, О.В. Тіткова // Медична освіта. – 2021. – № 4. – С. 52–56.
4. Kondra Imaniyal. Use of IT in Higher Education / Kondra Imaniyal // UGC Care Journal. India: Studies in Indian Place Names. – 2020. – № 40. – P. 280.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ляховський В.І., Краснов О.Г., Краснова О.І., Лисенко Р.Б., Нємченко І.І.

Полтавський державний медичний університет

У наш час дистанційне навчання стало важливою частиною системи освіти, робить процес цікавим і гнучким, розвиває дисципліну й цілеспрямованість. Застосування індивідуального підходу й різних форм такого навчання допомагає врахувати індивідуальні особливості студентів.

Ключові слова: форми дистанційного навчання, викладач, студент, заклад вищої освіти.

Nowadays, distance learning is an important part of the education system, makes the process interesting and flexible and develops discipline and purposefulness. The application of an individual approach and various forms of such training helps to take into account the individual characteristics of students.

Key words: forms of distance learning, teacher, student, institution of higher education.

Вступ. Протягом останніх десятиріч у країнах Європейського Союзу розробляється й упроваджується єдина політика у вищій освіті, у результаті чого був запущений Болонський процес, який передбачає широке впровадження в освітній процес дистанційного навчання, застосування інформаційних технологій на всіх рівнях [7; 8]. Важливою тенденцією сучасної освіти стали інформатизація й індивідуалізація навчання, створення систем, які сприяють підвищенню ефективності навчального процесу. У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки зроблено акцент на необхідності впровадження інформаційно-комунікаційних технологій [9].

Пандемія COVID-19 внесла непередбачені зміни в педагогічний процес і спонукала використовувати цифрові інструменти й нові педагогічні методики. Вимушене дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу. Але організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій виявилось зовсім не просто, адже не тільки Україна, а й жодна освітня система у світі не була підготовлена до цього [6].

Основна частина. Дистанційне навчання – це індивідуалізований процес здобуття знань і навичок, який відбувається в непрякій взаємодії віддалених учасників навчального процесу на базі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Дистанційне навчання – ефективний і сучасний метод здобуття якісної освіти. Специфічними ознаками дистанційної освіти є гнучкість, паралельність, широка аудиторія, економічність, технологічність, соціальна рівність, інтернаціональність, якість і позитивний вплив на студента [1; 3]. Із сучасної точки зору, дистанційне навчання – це нова специфічна форма навчання, яка передбачає використання певних підходів, методів, дидактичних засобів, взаємодії вчителя й учнів [4; 8].

Розрізняють заочну й електронну форми дистанційного навчання. У сучасних умовах важливим є саме електронне дистанційне навчання, при якому учасники навчального процесу реалізують особисту взаємодію й асинхронно, і синхронно в часі, переважно користуючись електронними системами доставки засобів навчання, комп'ютерні мережі й інформаційно-комунікаційні технології [2;3].

Термін «дистанційна освіта» стосується тих, хто з тих чи інших причин не може відвідувати звичайні школи, коледжі або університети, або хоче навчатися вдома. Дистанційна освіта характеризується відкритим доступом до навчання, без обмежень часу й місця, пропонуючи гнучкі можливості навчання зі збереженням між викладачем і студентом взаємного зв'язку. Використання комп'ютерних технологій інтегровано в електронну освіту, що дозволяє створити єдиний навчальний простір, доступний для всіх учасників освітнього процесу [5; 7].

Дистанційна форма навчання передбачає різні модифікації [10]:

– дистанційна форма навчання, коли здобувач освіти індивідуально записується на курс і навчається дистанційно за методикою навчального центру;

– дистанційно-очна форма навчання, коли здобувач освіти вивчає предмет у навчальному закладі й має можливість додатково вивчати його дистанційно;